

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-AR73.7
Datum: 31. mart 2010.
Original: engleski

PRED ŽALBENIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija Liu Daqun, predsjedavajući
sudija Mehmet Güney
sudija Fausto Pocar
sudija Andréia Vaz
sudija Theodor Meron

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 31. marta 2010.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ŽALBI NA ODLUKU PO ZAHTJEVU OPTUŽENOG ZA
ODGAĐANJE SUĐENJA**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić, koji postupa *pro se*

Dodijeljeni branilac

g. Richard Harvey

1. Žalbeno vijeće Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Žalbeno vijeće, odnosno Međunarodni sud) rješava po žalbi Radovana Karadžića (dalje u tekstu: Karadžić) od 9. marta 2010. godine (dalje u tekstu: Žalba)¹ na “Odluku po zahtjevu optuženog za odgađanje suđenja” (dalje u tekstu: Osporavana odluka), koju je 26. februara 2010. godine donijelo Pretresno vijeće III, koje postupa u predmetu *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T (dalje u tekstu: Pretresno vijeće, odnosno predmet *Karadžić*).² Tužilaštvo je odgovorilo 17. marta 2010. godine,³ Karadžić je podnio repliku 22. marta 2010. godine.⁴

I. ISTORIJAT POSTUPKA

2. Karadžić je optužen za genocid, zločine protiv čovječnosti i kršenja zakona i običaja ratovanja.⁵ On se opredijelio da se sam brani umjesto da prihvati da ga zastupa branilac.⁶ Da bi mu pomogao u obavljanju tog zadatka, Sekretarijat mu je dodijelio izvjestan broj plaćenih pravnih pomoćnika.⁷

3. Na statusnoj konferenciji održanoj 20. augusta 2009. godine, pretpretresni sudija je naveo da je predmet “sada spreman za suđenje”.⁸ Dana 3. septembra 2009. godine Karadžić je podnio podnesak u kojem je tražio deset dodatnih mjeseci za pripremu za suđenje.⁹ Na statusnoj konferenciji održanoj 8. septembra 2009. godine, Pretresno vijeće je odbilo Karadžićev zahtjev, konstatujući da je imao dovoljno vremena da svoju tezu

¹ Žalba na odluku o početku izvođenja dokaza, 9. mart 2010. godine.

² *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5718-T, Odluka po zahtjevu optuženog za odgađanje suđenja, 26. februar 2010. godine.

³ Odgovor tužilaštva na Karadžićevu žalbu na odluku o odgađanju suđenja, 17. mart 2010. godine (dalje u tekstu: Odgovor).

⁴ Replika: Žalba na odluku o početku izvođenja dokaza, 22. mart 2010. godine (dalje u tekstu: Replika).

⁵ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5718-PT, Označena optužnica tužilaštva, 19. oktobar 2009. godine, kojom je izmijenjena Treća izmijenjena optužnica u predmetu *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5718-PT, 27. februar 2009. godine (dalje u tekstu: Treća izmijenjena optužnica).

⁶ T. 43 (17. septembar 2008. godine).

⁷ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5718-T, Odluka po žalbi na odluku OLAD-a u vezi s dodatnim sredstvima za pretpretresni postupak, 17. decembar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka predsjednika od 17. decembra 2009. godine), par. 5; T. 455 (8. septembar 2009. godine).

⁸ T. 434 (20. avgust 2009. godine).

⁹ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5718-PT, Podnesak u vezi s početkom suđenja, 3. septembar 2009. godine.

pripremi za suđenje, i odredilo 19. oktobar 2009. godine kao datum početka suđenja.¹⁰ Karadžić je uložio žalbu na tu usmenu odluku.¹¹ Žalbeno vijeće je naložilo Pretresnom vijeću da početak suđenja odgodi na jednu sedmicu nakon što tužilaštvo podnese označenu optužnicu¹² kako bi se osiguralo da Karadžić ima dovoljno vremena da je pročita prije početka suđenja.¹³ Žalbeno vijeće je potvrdilo druge aspekte ocjene Pretresnog vijeća u vezi s tim da li je predmet spreman za suđenje.¹⁴ U skladu s tom odlukom, Pretresno vijeće je naložilo tužilaštvu da označenu optužnicu podnese do 19. oktobra 2009. i naložilo da suđenje počne najkasnije 26. oktobra 2009. godine.¹⁵

4. Dana 21. oktobra 2009. godine optuženi je dostavio daljnji podnesak u kojem je obavijestio Pretresno vijeće da neće pristupiti zakazanom početku suđenja jer, po njegovom mišljenju, njegova odbrana nije spremna.¹⁶ Iako ga je Pretresno vijeće više puta upozorilo da bi njegovo nepristupanje suđenju moglo imati za posljedicu uskraćivanje njegovog prava na samozastupanje,¹⁷ Karadžić je odlučio da ne pristupi 26. oktobra 2009. godine,¹⁸ te je i dalje odsustvovao iz postupka.¹⁹ Nakon što je saslušalo usmene argumente strana u postupku,²⁰ Pretresno vijeće je 5. novembra 2009. godine uputilo sekretara da imenuje branioca u pripravnosti i odgodilo je suđenje do 1. marta

¹⁰ T. 454-456 (8. septembar 2009. godine). Pretresno vijeće je nakon toga iz administrativnih razloga kao novi datum odredilo 21. oktobar 2009. godine, v. T. 465 (6. oktobar 2009. godine).

¹¹ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.5, Žalba na odluku o početku suđenja, 25. septembar 2009. godine. Pretresno vijeće je 18. septembra 2009. godine odobrilo Karadžićev zahtjev za odobrenje da uložiti žalbu, v. *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Odluka po molbi optuženog za odobrenje da uložiti žalbu na odluku o početku suđenja, 18. septembar 2009. godine.

¹² Označena optužnica trebalo je da odražava smanjenje obima Treće izmijenjene optužnice koje je predložilo tužilaštvo (*Tužilac protiv Radovana Karadžića* predmet br. IT-95-5/18-PT, Podnesak tužilaštva na osnovu pravila 73bis(D), 31. avgust 2009. godine) što je Pretresno vijeće prihvatilo (T. 467 (6. oktobar 2009. godine)).

¹³ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.5, Odluka po žalbi Radovana Karadžića na odluku o početku suđenja, 13. oktobar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka Žalbenog vijeća o početku suđenja), par. 26-27.

¹⁴ Odluka Žalbenog vijeća o početku suđenja, par. 21-24, 27.

¹⁵ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Nalog o rasporedu za početak suđenja, 14. oktobar 2009. godine.

¹⁶ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-PT, Podnesak u vezi s početkom suđenja, 21. oktobar 2009. godine, str. 5.

¹⁷ T. 502-504 (26. oktobar 2009. godine), 510-511 (27. oktobar 2009. godine), 673 (2. novembar 2009. godine).

¹⁸ T. 502 (26. oktobar 2009. godine).

¹⁹ T. 510 (27. oktobar 2009. godine), 612 (2. novembar 2009. godine).

²⁰ T. 676-707 (3. novembar 2009. godine).

2010. godine, kako bi branilac u pripravnosti imao adekvatno vrijeme za pripremu.²¹ Pretresno vijeće je pritom napomenulo da će Karadžić “nastaviti da se sam zastupa, uključujući bavljenje svakodnevnim pitanjima koja se jave, kao što je podnošenje zahtjeva i odgovora na zahtjeve koje podnese tužilac, i daljnje svoje pripremanje za suđenje”.²²

5. Dana 19. novembra 2009. godine sekretar Suda je imenovao g. Richarda Harveyja za branioca koji će na suđenju zastupati Karadžićeve interese.²³ Dana 23. decembra 2009. godine, Pretresno vijeće je odbilo Karadžićev zahtjev²⁴ da se poništi imenovanje Richarda Harveyja i potvrdilo sekretarovu odluku kojom je on imenovan za branioca.²⁵ Dana 12. februara 2010. godine, Žalbeno vijeće je potvrdilo Odluku Pretresnog vijeća po zahtjevu za poništavanje imenovanja.²⁶

6. U međuvremenu, Karadžić je predsjedniku Međunarodnog suda (dalje u tekstu: predsjednik Suda) podnio i dva zahtjeva za preispitivanje odluka Službe Sekretarijata za pravnu pomoć i pitanja pritvora (dalje u tekstu: OLAD) u vezi s naknadama za članove njegovog tima odbrane: (i) u pretpretresnoj fazi;²⁷ i (ii) u periodu od odgađanja suđenja

²¹ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka o imenovanju branioca i Nalog o daljnjem toku pretresnog postupka, 5. novembar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka o imenovanju branioca), par. 24, 26, 28. Branilac u pripravnosti trebalo je da se pripremi da zastupa Karadžićeve interese na suđenju, što znači da je mogao da preuzme dužnosti dodijeljenog branioca koji bi ga zastupao ukoliko on bude dalje odbijao da pristupi suđenju ili pribjegao nekom drugom ponašanju koje ometa suđenje, v. *id.*, par 24-28. Pretresno vijeće je odbilo Karadžićev zahtjev za odobrenje da uloži žalbu na Odluku o imenovanju branioca, v. *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka po zahtjevu optuženog za odobrenje da uloži žalbu na Odluku o imenovanju branioca i Nalog o daljnjem toku pretresnog postupka, 23. novembar 2009. godine.

²² Odluka o imenovanju branioca, par. 25.

²³ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka sekretara Suda, 19. novembar 2009. godine, str. 3.

²⁴ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Zahtjev da se poništi imenovanje Richarda Harveyja, 4. decembar 2009. godine, par. 1.

²⁵ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka po zahtjevu optuženog da se poništi imenovanje Richarda Harveyja, 23. decembar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka po zahtjevu za poništavanje imenovanja).

²⁶ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.6, Odluka po žalbi Radovana Karadžića na odluku po zahtjevu da se poništi imenovanje Richarda Harveyja, 12. februar 2010. godine, par. 36. V. i *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.6, Žalba na odluku po zahtjevu da se poništi imenovanje Richarda Harveyja, 19. januar 2010. godine. Pretresno vijeće je 13. januara 2010. godine Karadžiću dalo odobrenje da uloži žalbu na Odluku po zahtjevu za poništavanje imenovanja, v. *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T Odluka po zahtjevu optuženog za odobrenje da uloži žalbu na odluku Pretresnog vijeća po zahtjevu da se poništi imenovanje Richarda Harveyja, 13. januar 2010. godine.

²⁷ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Žalba na odluku OLAD-a u vezi s dodatnim sredstvima za pretpretresni postupak, 11. novembar 2009. godine.

do 1. marta 2010. godine (dalje u tekstu: period odgađanja) i u periodu posle 1. marta 2010. godine.²⁸

7. Predsjednik Suda je 17. decembra poništio odluku sekretara da Karadžićevom timu odbrane dodijeli naknadu za maksimalno 4.000 sati tokom pretpretresne faze postupka i naložio sekretaru da, umjesto toga, Karadžiću dodijeli naknadu za ukupno 7.500 sati za pretpretresnu fazu postupka.²⁹

8. Dana 19. februara 2010. godine, predsjednik Suda je, između ostalog, konstatovao da niko razuman nije mogao donijeti odluku kakvu je donio sekretar, da se cijelom timu Karadžićeve odbrane dodijeli naknada za maksimalno 250 sati mjesečno za period odgađanja, a poslije toga za maksimalno 150 sati mjesečno za rad van sudnice, pored eventualnih sati pretresa koje dva člana tima odbrane provedu u sudnici.³⁰ Predsjednik Suda je naložio “sekretaru da Karadžićevom timu odbrane dodijeli naknadu za 1.200 sati mjesečno za vrijeme do nastavka suđenja, 750 sati mjesečno tokom pretresne faze, kao i da [g. Petera Robinsona,³¹ jednog od pravnih savjetnika optuženog], tokom pretresne faze plaća po tarifi od 71 eura na sat”.³²

9. Dana 1. februara 2010. godine Karadžić je podnio zahtjev za odgađanje nastavka suđenja na osnovu toga što je sekretar prekršio njegovo pravo na adekvatna sredstva i pravo da izabere svog branioca u pripravnosti.³³ Konkretno, on je tvrdio da je njegova sposobnost da se pripremi za suđenje narušena velikom količinom objelodanjenog materijala tužilaštva i zahtjevima tužilaštva za “uvrstavanje u spis skoro 2.000 dokumenata i činjenica o kojima je presuđeno” tokom perioda kad mu, zbog finansijskih ograničenja koje je odredio sekretar Suda, nisu pomagali referenti za predmet i

²⁸ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Zahtjev za preispitivanje odluke OLAD-a o naknadama tokom pretresne faze, 14. januar 2010. godine.

²⁹ Odluka predsjednika Suda od decembra 2009. godine, par. 20-21, 25, 30.

³⁰ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka po zahtjevu za preispitivanje odluke OLAD-a o naknadama tokom pretresne faze, 19. februar 2010. godine (dalje u tekstu: Odluka predsjednika Suda od februara 2010. godine), par. 38-39, 42-43.

³¹ Pretresno vijeće je g. Peteru Robinsonu odobrilo “pravo da se obrati Pretresnom vijeću samo u vezi s pravnim pitanjima koja se pokrenu tokom postupka”, v. *id.*, par 51. Shodno tome, predsjednik Suda je bio mišljenja da on ima “proširenu ulogu [...] pomoćnika za pravna pitanja, koja uključuje zaduženja koja obično preuzima subranilac”, v. *id.*, par. 53.

³² *Id.*, par. 56. V. takođe *id.*, par. 45-46, 53.

³³ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Zahtjev za odgađanje suđenja, 1. februar 2010. godine (dalje u tekstu: Zahtjev), par. 1.

istražitelji.³⁴ Karadžić je takođe predložio da Pretresno vijeće ne donosi nikakve odluke po ovom pitanju dok Žalbno vijeće ne riješi njegovu žalbu na imenovanje g. Harveyja, a predsjednik Suda ne donese odluku o finansiranju odbrane.³⁵ Dana 3. februara 2010. godine, tužilaštvo je podnijelo odgovor u kojem se protivi Zahtjevu.³⁶ Istoga dana, Pretresno vijeće je izdalo nalog kojim je obje strane u postupku uputilo da sve dalje podneske o konkretnim pitanjima vezanim za objelodanjivanje podnesu tokom perioda odgađanja suđenja.³⁷

10. Dana 10. odnosno 15. februara 2010. godine, tužilaštvo je podnijelo dva podneska u kojima je dostavilo detaljne informacije o materijalu koji je u periodu od 16. oktobra 2009. do 15. februara 2010. godine objelodanjen Karadžiću u skladu s pravilima 65ter, 66(A)(ii), 66(B) i 68 Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik).³⁸ Dana 22. februara 2010. godine Karadžić je podnio dva podneska, pri čemu je u jednom od njih iznio svoj stav u vezi s količinom i prirodom materijala koji je tužilaštvo objelodanilo u periodu odgađanja,³⁹ dok je u drugom tvrdio da posljedica Odluke predsjednika Suda od februara 2010. godine mora biti odgađanje suđenja kako bi se cijelom njegovom timu odbrane omogućilo da nadoknadi vrijeme za pripremu "izgubljeno" zbog nerazumne odluke sekretara.⁴⁰ Karadžić je tražio da se faza suđenja tokom koje će biti izvođeni dokazi odgodi do 17. juna 2010. godine i stavio je do znanja da uvodnu riječ namjerava održati 1. i 2. marta 2010. godine.⁴¹

³⁴ *Id.*, par. 11, 14.

³⁵ *Id.*, par. 15-16, 20.

³⁶ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odgovor tužilaštva na Karadžićev zahtjev za odgađanje suđenja, 3. februar 2010. godine.

³⁷ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Nalog kojim se određuju rokovi za dalje podneske, 3. februar 2010. godine (dalje u tekstu: Nalog kojim se određuju rokovi), par. 7.

³⁸ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Dalji odgovor tužilaštva na Karadžićev zahtjev za odgađanje suđenja u skladu s nalogom Pretresnog vijeća od 3. februara 2010. godine s povjerljivim dodacima A-F, 10. februar 2010. godine; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Periodični izvještaj tužilaštva o objelodanjivanju s povjerljivim dodacima A i B, 15. februar 2010. godine.

³⁹ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Podnesak u skladu s nalogom Pretresnog vijeća kojim se određuju rokovi za dalje podneske, 22. februar 2010. godine.

⁴⁰ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Dopunski podnesak uz Zahtjev za odgađanje suđenja nakon što predsjednik Suda donese odluku, 22. februar 2010. godine (dalje u tekstu: Karadžićev dopunski podnesak), par. 2-5.

⁴¹ Karadžićev dopunski podnesak, par. 3, 5.

11. Dana 26. februara 2010. godine Pretresno vijeće je donijelo Oспорavanu odluku kojom je odbilo zahtjev.⁴² Pošto je analiziralo materijal objelodanjen Karadžiću tokom perioda odgađanja, kao i “dodatne zadatke” iz istog tog perioda, Pretresno vijeće je zaključilo da dalje odgađanje početka suđenja nije opravdano.⁴³ Uslijed toga, Pretresno vijeće je naložilo da Karadžić iznese uvodnu riječ 1. i 2. marta 2010. godine, nakon čega će 3. marta 2010. godine početi izvođenje dokaza.⁴⁴

12. Dana 1. i 2. marta 2010. godine Karadžić je održao uvodnu riječ. Dana 1. marta 2010. godine Karadžić je takođe podnio zahtjev za odobrenje da uloži žalbu na Oспорavanu odluku i za odgađanje postupka dok se ne riješi žalba.⁴⁵ Na kraju pretresa 2. marta 2010. godine, Pretresno vijeće mu je dalo odobrenje za ulaganje žalbe i naložilo da se primjena Oспорavane odluke odgodi dok Žalbeno vijeće ne riješi dato pitanje.⁴⁶ Dana 9. marta 2010. godine Karadžić je podnio žalbu u kojoj je od Žalbenog vijeća tražio da poništi Oспорavanu odluku i naloži da njegovo suđenje počne 17. juna 2010. godine.⁴⁷

II. KRITERIJUM PREISPITIVANJA

13. Odluke Pretresnog vijeća u vezi s rasporedom suđenja su diskrecionog karaktera.⁴⁸ Prema tome, analiza Žalbenog vijeća je ograničena na utvrđivanje da li je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono pravo napravivši “očiglednu grešku”.⁴⁹ Žalbeno vijeće će poništiti takve diskrecione odluke samo ako “utvrdi da su (1) zasnovane na pogrešnom tumačenju mjerodavnog prava; (2) zasnovane na očigledno pogrešnom zaključku o činjenicama; ili da su (3) toliko nepravdične ili nerazumne da predstavljaju zloupotrebu diskrecionog ovlaštenja pretresnog vijeća”.⁵⁰

⁴² Oспорavana odluka, par. 49.

⁴³ *Id.*, par. 47.

⁴⁴ *Id.*, par. 49.

⁴⁵ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Molba za odobrenje za ulaganje žalbe i za odgađanje postupka do rješavanja žalbe po odluci o početku izvođenja dokaza, 1. mart 2010. godine.

⁴⁶ T. 993-995 (2. mart 2010. godine).

⁴⁷ Žalba, par. 51.

⁴⁸ V. na primjer, Odluka Žalbenog vijeća o početku suđenja, par. 6; *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR73.6, Odluka po interlokutornoj žalbi *amici curiae* na nalog Pretresnog veća u vezi s pripremom i izvođenjem dokaza odbrane, 20. januar 2004. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milošević*), par. 16; *Augustin Ngirabatware protiv tužioca*, predmet br. ICTR-99-54-A, Odluka po žalbi Augustina Ngirabatwarea na odluke kojima su odbijeni zahtjevi za izmjenu datuma suđenja, 12. maj 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Ngirabatware*), par. 8.

⁴⁹ Odluka u predmetu *Ngirabatware*, par. 8.

⁵⁰ Odluka Žalbenog vijeća o početku suđenja, par. 6; Odluka u predmetu *Ngirabatware*, par. 8.

III. ARGUMENTACIJA

A. Karadžić

14. Karadžić tvrdi da je odbijanjem traženog odgađanja Pretresno vijeće onemogućilo primjenu pravnog sredstva koje je predsjednik Suda odredio u vezi sa sekretarovom nerazumnom odlukom o finansiranju odbrane.⁵¹ Po Karadžićevom mišljenju, Pretresno vijeće je odstupilo od predsjednikovog naloga, koji se nije bavio samo pitanjem finansiranja, već se temeljio na statutom propisanom pravu optuženog na adekvatna sredstva za pripremu odbrane.⁵² Karadžić tvrdi da Pretresno vijeće ima diskreciono pravo da odredi datum ponovnog početka suđenja u kojem postupa, ali da to diskreciono pravo ne može primijeniti tako da poništi odluku predsjednika Suda.⁵³ Prema Karadžićevim riječima, "Pretresno vijeće je prekoračilo svoja i zadrlo u ovlaštenja predsjednika Suda"⁵⁴ i pogriješilo "na silu napravivši razliku između finansiranja tima odbrane i datuma kad suđenje može da se nastavi".⁵⁵

15. Karadžić dalje tvrdi da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono pravo kad je odlučilo da izvođenje dokaza može početi prije nego što je ispravljena sekretarova greška kojom je prekršeno njegovo pravo na adekvatna sredstva.⁵⁶ On tvrdi da nije razborit zaključak Pretresnog vijeća "da se suđenje može nastaviti iako ima 400.00 stranica nepregledanog objelodanjenog materijala i drugih neobavljenih zadataka vezanih za pripremu za suđenje", nastalih uslijed sekretarove nerazborite odluke o finansiranju odbrane.⁵⁷ U prilog toj svojoj tvrdnji, Karadžić tvrdi da je sastav tima odbrane jedan od faktora koje pretresno vijeće mora uzeti u obzir pri odlučivanju da li će početak suđenja narušiti pravo optuženog na adekvatna sredstva.⁵⁸ On dalje tvrdi da Žalbeno vijeće ne bi

⁵¹ Žalba, par. 24-25; Replika, par. 10, 16, 20. Prema Karadžićevoj tvrdnji, da je predsjednik smatrao da objelodanjivanje i zadaci koji se javе tokom perioda odgađanja mogu da se obave nakon početka izvođenja dokaza, on ne bi "poništiо" sekretarovu odluku, već bi naložio da se odbrani poveća broj plaćenih sati za fazu nakon što suđenje ponovo otpočne, v. Replika, par. 18.

⁵² Žalba, par. 32-34, 38; Replika, par. 12, 17, 19.

⁵³ Žalba, par. 35-38; Replika, par. 17, 20.

⁵⁴ Žalba, par. 24-25. V. takođe *id.*, par. 22, 50.

⁵⁵ Žalba, par. 32. V. takođe Replika, par. 13-15, 20.

⁵⁶ Žalba, par. 22, 47, 50.

⁵⁷ *Id.*, par. 40, 42. u Zahtjevu od 1. februara 2010. godine, Karadžić je konstatovao da mu je tokom perioda odgađanja objelodanjeno 300.000 stranica materijala, v. Zahtjev, par. 14. Dana 22. februara 2010. godine, on je taj broj ispravio u 400.000 stranica, računajući materijal koji mu je objelodanjen nakon što je podnio Zahtjev, v. Karadžićev dopunski podnesak, par. 3.

⁵⁸ *Id.*, par. 41, gdje se upućuje na Odluku u predmetu *Ngirabatware*, par. 28.

trebalo da prepušta odluku Pretresnom vijeću jer (i) Pretresno vijeće, koje je postavljeno tek u septembru 2009. godine, nije detaljno upoznat s predmetom *Karadžić* i jer se (ii) njegovi zaključci direktno kose s Odlukom predsjednika Suda.⁵⁹

B. Tužilaštvo

16. Tužilaštvo odgovara da Pretresno veće nije ni obesnažilo ni poništilo Odluku predsjednika Suda od februara 2010. godine.⁶⁰ Tužilaštvo tvrdi da se Karadžićevi argumenti temelje na pogrešnoj pretpostavci da je u Odluci predsjednika Suda od februara 2010. godine traženo odgađanje nastavka suđenja.⁶¹ Prema tvrdnji tužilaštva, Odluka predsjednika Suda od februara 2010. godine odnosila se samo na pitanje plaćanja odbrane i nije se bavila rokom za nastavak suđenja pošto je rukovođenje suđenjem, uključujući određivanje rasporeda suđenja, isključiva odgovornost Pretresnog vijeća.⁶² Tužilaštvo također tvrdi da predsjednik Suda nije bio ovlašten da se miješa u diskreciono pravo Pretresnog vijeća da rukovodi sudskim postupkom i određuje raspored suđenja umjesto Pretresnog vijeća.⁶³

17. Tužilaštvo dalje tvrdi da su predsjednik Suda i Pretresno vijeće izvršili različite ocjene, u skladu s pitanjima kojima se svako od njih bavi: predsjednik je donio odluku o visini naknade na temelju “opšte ocjene posla”, dok je Pretresno vijeće detaljno ispitalo prirodu i količinu objelodanjenog materijala i “dodatne zadatke” koji se jave tokom perioda odgađanja i razmotrilo pitanje da li, osim odgađanja izvođenja dokaza, ima i drugih načina da se obezbijedi da Karadžićeva prava ne budu ugrožena.⁶⁴ Tužilaštvo također tvrdi da, iako predsjednik Suda nije konkretno govorio o potrebi da se “dodatni zadaci” obave prije nastavka suđenja, Pretresno vijeće je smatralo da većina tih zadataka ne mora biti obavljena prije nastavka suđenja.⁶⁵ Prema riječima tužilaštva, iz toga se vidi

⁵⁹ *Id.*, par. 43-46, gdje se upućuje na Odluku u predmetu *Milošević*, par. 18; *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-AR73.1, Odluka po interlokutornoj žalbi na odluku po drugom zahtjevu optužbe za odgodu postupka, 25. april 2005. godine; *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-T, Odluka po zahtjevu odbrane za odgodu glavnog pretresa (pismeno obrazloženje), 21. septembar 2004. godine, par. 3; Odluka Žalbenog vijeća o početku suđenja, V. također Replika, par. 17, 20, 23-24.

⁶⁰ Odgovor, par. 5, 12.

⁶¹ *Id.*, par. 5.

⁶² *Id.*, par. 5-6.

⁶³ *Id.*, par. 7-8.

⁶⁴ *Id.*, par. 10-11, 13-14.

⁶⁵ *Id.*, par. 12-13.

da je Pretresno vijeće, osim drugih relevantnih faktora, uzelo u obzir pitanje sastava tima odbrane i zaključilo da dalje odgađanje suđenja nije opravdano.⁶⁶

18. Tužilaštvo takođe tvrdi da Karadžić nije pokazao da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono pravo kad je odbilo njegov zahtjev za dalje odgađanje suđenja.⁶⁷ Tužilaštvo iznosi tvrdnju da je Pretresno vijeće pažljivo analiziralo proces objelodanjivanja i druga zbivanja tokom perioda odgađanja, u svjetlu toga u kojoj mjeri Sekretarijat odobrava pomoć pri odbrani.⁶⁸ Tužilaštvo je mišljenja da se Karadžić nije bavio detaljnom ocjenom činjenica relevantnih za objelodanjivanje i “dodatnih zadataka” od strane Pretresnog vijeća, kao ni njegovim razmatranjem kojim se drugim sredstvima, osim daljim odgađanjem suđenja, može obezbijediti da njegova prava ne budu ugrožena.⁶⁹ Konkretno, tužilaštvo ističe da je Pretresno vijeće, u svjetlu Odluke predsjednika Suda od februara 2010. godine, predložilo da se od sekretara zatraži da, tokom prvih sedmica od nastavka suđenja, umjesto pet, plati osam članova tima odbrane.⁷⁰ Tužilaštvo dalje konstatuje da je Karadžić propustio da spomene da mu je tokom perioda odgađanja pomagalo 14 savjetnika, pored onih koje plaća sekretar.⁷¹ Naposljetku, tužilaštvo tvrdi da nijedan od izvora koje je Karadžić citirao ne potkrepljuje njegove tvrdnje.⁷²

IV. DISKUSIJA

A. Navodna nenadležnost Pretresnog vijeća da “poništi” odluku predsjednika Suda

19. Žalbeno vijeće podsjeća da je Pretresno vijeće u Oспорavanoj odluci iznijelo sljedeće:

[S]udsko preispitivanje koje je predsjednik izvršio u svojoj Odluci bilo je ograničeno na pitanje naknade odbrani, te se on nije bavio, niti se mogao baviti, datumom nastavka suđenja, budući da je to pitanje stvar diskrecione odluke isključivo Pretresnog vijeća. Stoga iz same Odluke predsjednika [od februara 2010. godine] ne slijedi da *mora* biti

⁶⁶ *Id.*, par. 13-14.

⁶⁷ *Id.*, par. 15.

⁶⁸ *Id.*, par. 15-17.

⁶⁹ *Id.*, par. 15, 18-21.

⁷⁰ *Id.*, par. 19, 21.

⁷¹ *Id.*, par. 21.

⁷² *Id.*, par. 23-25.

odgađanja suđenja da bi se timu [Karadžićeve] odbrane [...] omogućilo da nadoknadi vrijeme „izgubljeno“ tokom novembra, decembra, januara i februara.⁷³

Žalbeno vijeće ne vidi nikakvu grešku u ovoj odluci. Predsjednik Suda je ovlašten da nadgleda aktivnosti sekretara, koji je zadužen za administraciju i pružanje usluga Međunarodnom sudu.⁷⁴ Međutim, odluke vezane za vođenje sudskih postupaka uopšte, uključujući određivanje rasporeda suđenja, jesu pitanja koja spadaju u diskreciono ovlaštenje pretresnih vijeća.⁷⁵ Nijedna odredba iz Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut) ili iz Pravilnika ne daje predsjedniku Suda ovlaštenje da se upliće u odluku pretresnog vijeća u vezi s rasporedom suđenja u kojem postupka. Iako su pretresna vijeća dužna pridržavati se obrazloženja odluka Žalbenog vijeća,⁷⁶ predsjednik Suda nije nadležan da donosi odluke koje su obavezujuće po pretresna vijeća.⁷⁷ Tim pravom raspolaže isključivo Žalbeno vijeće, u skladu sa članom 25 Statuta.⁷⁸

20. Prema tome, u skladu sa svojim mandatom, predsjednik Suda se u svojoj Odluci od februara 2010. godine bavio isključivo pitanjem plaćanja Karadžićevog tima odbrane. On se uzdržao od komentara o tome kako će njegova odluka po tom pitanju uticati da zakazani datum nastavka suđenja. Ovo drugo pitanje je očito bilo u nadležnosti Pretresnog vijeća, a ne predsjednika Suda.

21. Žalbeno vijeće smatra da predsjednikova ocjena finansiranja odbrane jeste faktor koji bi pretresno vijeće moglo uzeti u obzir prilikom donošenja odluke o rasporedu suđenja kako bi ispunilo svoju obavezu da obezbijedi pravično i ekspeditivno vođenje sudskog postupka. Međutim, to ne znači da nalog predsjednika Suda za povećanje naknade tima odbrane nužno opravdava odgađanje suđenja. Stoga je na Pretresnom vijeću da, u svjetlu drugih relevantnih faktora, utvrdi da li predsjednikovo mišljenje o

⁷³ Oспорavana odluka, par. 23 (fusnota izostavljena).

⁷⁴ Pravila 19(A) i 33(A) Pravilnika.

⁷⁵ Odluka u predmetu *Ngirabatware*, par. 22; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 16; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi na odluku Pretresnog vijeća u vezi s odgovarajućim uslovima, 7. maj 2009. godine, par. 11. V. takođe *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-PT, Odluka po žalbi na odluku Sekretarijata od 19. decembra 2006, 12. mart 2007. godine, par. 6.

⁷⁶ *Tužilac protiv Zlatka Aleksovskog*, predmet br. IT-95-14/1-A, Presuda, 24. mart 2000. godine, par. 113.

⁷⁷ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Odluka po hitnom podnesku Sekretarijata na osnovu pravila 33(B) kojim se traži uputstvo od predsednika u vezi s odlukom Pretresnog veća od 27. novembra 2008. godine, 17. decembar 2008. godine, par. 9.

⁷⁸ *Id.*

finansiranju odbrane tokom perioda odgađanja ne nalaže dalje odgađanje postupka kako bi se zaštitila Karadžićevo pravo na pravično suđenje.

22. Pri donošenju odluke o rasporedu nastavka suđenja, Pretresno vijeće je, štaviše, uzelo u obzir predsjednikov zaključak da je Karadžićevom timu odbrane bila dodijeljena nedovoljna naknada za period odgađanja.⁷⁹ Ipak, Pretresno vijeće je zaključilo sljedeće:

Ocjenjujući [materijal objelodanjen tokom perioda odgađanja i “dodatne zadatke” koji su se javili u tom periodu], uzete zajedno i imajući u vidu obim pomoći odbrane koja je pružena [Karadžiću] u periodu odgađanja, Vijeće ostaje uvjereneno da ti faktori ne opravdavaju dalje odgađanje suđenja.⁸⁰

Prema tome, Karadžićeva tvrdnja da je Pretresno vijeće poništilo Odluku predsjednika Suda od februara 2010. godine ili da je obesnažilo pravno sredstvo koje je u njoj izrečeno, iako je bilo dužno da postupi po nalogu predsjednika Suda, temelji se na pogrešnom tumačenju kako prava tako i Oспорavane odluke. Pretresno vijeće nije poništilo odluku predsjednika Suda, već je zaključilo da se pitanje obima pomoći koja se Karadžiću pruža u odbrani, koji je predsjednik Sud smatrao previše malim, može riješiti drugačijim sredstvima, a ne odgađanjem suđenja.⁸¹ Žalbeno vijeće ne smatra da je ovakav pristup pogrešan.

B. Pretresno vijeće je navodno zloupotrijebilo svoje diskreciono pravo donijevši odluku o početku izvođenja dokaza

23. Pri obavljanju svoje dužnosti da obezbijede pravično i ekspeditivno suđenje,⁸² pretresna vijeća raspolažu znatnim diskrecionim pravom pri određivanju rasporeda suđenja.⁸³ Žalbeno vijeće podsjeća da “nije moguće utvrditi standard u vezi s tim šta predstavlja adekvatno vrijeme za pripremu odbrane. Dužina pripreme za suđenje zavisi od niza faktora specifičnih za svaki predmet”.⁸⁴ Prema tome, ocjena pretresnog vijeća o količini vremena i resursa potrebnih za pripremu za suđenje jeste “poduhvat koji

⁷⁹ Oспорavana odluka, par. 21-22, 40, 43-44, 47.

⁸⁰ *Id.*, par. 47.

⁸¹ *Id.*, par. 40, 43, 47.

⁸² Član 20(1) Statuta. V. takođe član 21(4) Statuta, koji propisuje da pretresno veće garantuje pravo optuženog na adekvatno vrijeme i sredstva za pripremu svoje odbrane.

⁸³ Odluka u predmetu *Ngirabatware*, par. 22; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 16.

⁸⁴ Odluka Žalbenog vijeća o početku suđenja, par. 19; Odluka u predmetu *Ngirabatware*, par. 28.

podrazumijeva mnoštvo činjenica”, tako da je Karadžićevo poređenje s drugim predmetima od nevelike pomoći i ograničene relevantnosti.⁸⁵

24. U septembru 2009. godine, Pretresno vijeće je zaključilo da je predmet *Karadžić* spreman za suđenje.⁸⁶ Žalbeno vijeće je potvrdilo taj zaključak u oktobru 2009. godine.⁸⁷ Pretresno vijeće je stoga samo trebalo odlučiti “da li su sadašnje okolnosti vezane za materijal koji je objelodanilo tužilaštvo i drugi događaji od početka perioda odgađanja takvi da zahtijevaju da se [Karadžiću] odobri dodatno vrijeme za pripremu, uz pomoć njegovog tima odbrane”.⁸⁸

25. Žalbeno vijeće podsjeća da je Pretresno vijeće zatražilo od strana u postupku da podnesu dalje podneske u vezi s na prvi pogled velikom količinom materijala koje je tužilaštvo objelodanilo tokom perioda odgađanja.⁸⁹ Na osnovu dostavljenih informacija Pretresno vijeće je detaljno analiziralo količinu i vrstu objelodanjenog materijala, kao i razloge za njihovo objelodanjivanje u ovoj fazi postupka.⁹⁰ Pretresno vijeće je konstatovalo da je bilo neizbježno objelodaniti veliki dio materijala koji je optuženom uručen tokom perioda odgađanja, naročito onaj koji se odnosi na kontinuirano objelodanjivanje na osnovu pravila 65ter i 66(A)(ii) i 68 Pravilnika.⁹¹ Ono se takođe uvjerilo da je bilo neizbježno objelodaniti materijal na osnovu pravila 66(B), jer je to učinjeno na Karadžićeve zahtjeve, i da je tužilaštvo blagovremeno odgovorilo na njegove zahtjeve za materijal na osnovu pravila 66(B).⁹² Uzimajući u obzir činjenicu da je Karadžić dosad imao 18 mjeseci da se pripremi, Pretresno vijeće je konstatovalo da količina dodatno objelodanjenog materijala ne opravdava daljnje odgađanje izvođenja dokaza.⁹³ Pretresno vijeće je razmotrilo i druga sredstva kojima se može obezbijediti da

⁸⁵ V. Odluka Žalbenog vijeća o početku suđenja, par. 19, 23. V. takođe Odluka u predmetu *Ngirabataware*, par. 28.

⁸⁶ T. 454-456 (8. septembar 2009. godine). V. takođe T. 434 (20. avgust 2009. godine).

⁸⁷ Žalbeno vijeće je naložilo Pretresnom vijeću da odgodi početak suđenja do jedne sedmice nakon što tužilaštvo podnese označenu optužnicu koja odražava smanjenje obima Treće izmijenjene optužnice, v. Odluka Žalbenog vijeća o početku suđenja, par. 21-24, 26-27.

⁸⁸ Oспорavana odluka, par. 23.

⁸⁹ Nalog kojim se određuju rokovi, par. 7; Oспорavana odluka, par. 24. Pretresno veće je napomenulo da je u svom Dopunskom podnesku Karadžić cifru od 300.000 stranica objelodanjenog materijala povećao na 400.000 stranica, poslije daljeg objelodanjivanja, v. Oспорavana odluka, fusnota 37.

⁹⁰ Oспорavana odluka, par. 25-37.

⁹¹ *Id.*, par. 38.

⁹² *Id.*

⁹³ *Id.*, par. 39.

Karadžićeva prava ne budu ugrožena, kao što je dodatno vrijeme za pripremu za unakrsno ispitivanje ili upoznavanje s objelodanim materijalom, ili omogućavanje da ponovno pozove nekog svjedoka nakon što za to pokaže valjan razlog.⁹⁴

26. Što se tiče “dodatnih zadataka” koje je Karadžić navodno morao da obavi tokom perioda odgađanja, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće, imajući na umu predsjednikovu ocjenu tih zadataka u kontekstu plaćanja odbrane, i samo izvršilo njihovu ocjenu sa stanovišta rasporeda suđenja.⁹⁵ Što se tiče zahtjeva tužilaštva vezanim za formalno primanje na znanje, prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka i izmjenu spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter,⁹⁶ na koje je Karadžić trebalo da odgovori tokom perioda odgađanja, Pretresno vijeće je, s obzirom na njihov obim, već odobrilo da se rok za podnošenje odgovora na njih produži s četiri na šest sedmica.⁹⁷ Imajući u vidu predsjednikovu analizu tih istih zahtjeva, Pretresno vijeće je konstatovalo da se eventualne poteškoće, prouzrokovane ograničenim sredstvima odbrane, s kojima se Karadžić suočio odgovarajući na te zahtjeve tokom perioda odgađanja mogu otkloniti tako što će mu biti produžen rok za podnošenje odgovora.⁹⁸ Ono je takođe primijetilo da “dodatni zadaci” koje je naveo Karadžić, kao što su obavljanje razgovora sa svjedocima na osnovu pravila 92bis i potencijalnim svjedocima odbrane, kao i rad koji je neophodan da bi se osporili iskazi vještaka tužilaštva, jesu “tipični vidovi pripreme teze svakog

⁹⁴ *Id.*, par. 40.

⁹⁵ Naročito, *id.*, par. 42-43, 47.

⁹⁶ *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-15/18-PT, Prvi zahtjev tužilaštva za formalno primanje na znanje dokumentarnih dokaza vezanih za sarajevsku komponentu s povjerljivim Dodatkom A, 19. oktobar 2009. godine; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-15/18-T, Zahtjev tužilaštva za odobrenje da podnese dopunski spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter s povjerljivim Dodatkom A, javnim Dodatkom B i povjerljivim i *ex parte* Dodatkom C, 14. decembar 2009. godine; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-15/18-T, Prvi zahtjev tužilaštva za prihvatanje dokaza bez posredstva svjedoka s Dodatkom A, 15. decembar 2009. godine; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-15/18-T, Peti zahtjev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 15. decembar 2009. godine.

⁹⁷ Oспорavana odluka, par. 42, gdje se upućuje na *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-15-18-T, Odluka po zahtjevu za produženje roka za dostavljanje odgovora na zahtjev tužilaštva za formalno primanje na znanje dokumenata, 30. oktobar 2009. godine; *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-15-18-T, Odluka po zahtjevu optuženog za produženje roka za podnošenje odgovora na zahtjeve tužilaštva, 24. decembar 2009. godine.

⁹⁸ Oспорavana odluka, par. 43. Pretresno vijeće je, u skladu s tim, produžilo rok za još dvije sedmice, osim kad je riječ o jednom zahtjevu na koji je već podnesen odgovor, v. *id.*, par. 49 d), gdje je kao rok za podnošenje odgovora na relevantne zahtjeve određen 12. mart 2010. godine.

optuženog i oni ne moraju biti završeni prije nego što suđenje bude moglo razumno početi”.⁹⁹

27. Kad je riječ kako o objelodanjivanju, tako i o “dodatnim zadacima” tokom perioda odgađanja, Pretresno vijeće je takođe istaklo da je predsjednik Suda u svojoj Odluci od februara 2010. godine naložio sekretaru da tokom perioda odgađanja plaća naknadu za osam članova tima odbrane, a tokom pretresne faze za pet članova. Na temelju tog zapažanja, kao i u svjetlu činjenice da je Odluka predsjednika Suda od februara 2010. godine donesena samo jednu sedmicu prije kraja perioda odgađanja, Pretresno vijeće je sugeriralo da Karadžić može tražiti od sekretara da tokom prvih sedmica nastavka suđenja plaća svih osam umjesto pet članova tima odbrane kako bi se ubrzalo obavljanje nekih zadataka.¹⁰⁰

28. U svjetlu gorenavedenog, Žalbeno vijeće se uvjerilo da je Pretresno vijeće uzelo u obzir sve relevantne faktore, uključujući posljedice Odluke predsjednika Suda od februara 2010. godine na sastav Karadžićevog tima odbrane i moguća pravna sredstva za period kad taj tim nije imao dovoljno osoblja. Shodno tome, Pretresno vijeće nije pogrešno procijenilo da dalje odgađanje suđenja nije opravdano. Karadžić nije pokazao da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono pravo kad je donijelo taj zaključak.

V. DISPOZITIV

29. Iz gorenavedenih razloga, Žalbeno vijeće u cjelosti **ODBIJA** Žalbu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavan tekst na engleskom.

Dana 31. marta 2010. godine

/potpis na originalu/

sudija Liu Daqun, predsjedavajući

[pečat Međunarodnog suda]

⁹⁹ *Id.*, par. 44. V. takođe *id.*, par. 41(ii)-(iv), 45-46.

¹⁰⁰ *Id.*, par. 40, 43.